

VOJTECH MARTINEK

MONOLOGY JURY TŘANOVSKÉHO

Moravskoslezská
vědecká knihovna
v Ostravě

Příspěvková organizace
Moravskoslezského kraje

www.svkos.cz

Toto elektronické vydání vychází z textu **Monology Jury Třanovského: historické variace** od Vojtěcha Martínka, který byl vydán nakladatelstvím Iskra v Opavě v roce 1946.

ISBN 978-80-7054-176-7 (pdf)

Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě
2020

Text díla je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno autorským zákonem č.121/2000 Sb.

Elektronické vydání (typografická a grafická úprava) je poskytováno pod licencí Creative Commons.

MLUVÍ ČLOVĚK DVACÁTÉHO VĚKU

Jde marnotratný syn, je odraný a bosý,
hlad nocí bezesných se z kalných očí šklebí
a srdce podávané rudým květem prosí:
Zhřešil jsem proti nebi —

Ach ano, byly noci zoufalé a marná tužba,
kopnutí panských střevíců a hnusná služba,
pastviny, vepři, špína, krajíc plesnivý
a jakýs přízrak z minulosti, marný, neživý —

Otče, zhřešil jsem... Má vina, vina...
Otče, zhřešil jsem... ty měl jsi syna,
ten vyšel do dalekých cest,
by objal svět nádherný a zářící,
a žebrák plazí se, jen žebrák zpět...

A horce zasteskla má duše žíznivá:
mít jasný kout, kam slunce chodívá,
mít zahrádku, kde vlahé ticho jest,
mít nebe nad hlavou, mít plno hvězd,
jít po mezi, tak vděčný, smířený,
slyšet z dálky tiché prameny,
ty prameny, jež sladce zněly mi
v úsměvném dětství slovy vlídnými —

Jen nemít, jenom nemít hrozný v nitru svář,
necítit ohnivý a drásající spár,
jen nebýt jako chvějný nahlodaný list,
být sebou jist, být sebou jist,
necítit dvojí duši, zlobnou, proklatou
a otrávenou, němou, podťatou —

Co tu chceš, žebráku, špinavý, odraný?
Nadarmo buším domu u brány.
Je němo v domovině. Buším zas a zas.
Ne, ani van se v odpověď mi nezatřás.

Je mrtev otec můj? A matka zhasla už?
Bratra mi zabil ve tmách zákeřnický nůž?
Otrokář odved čeleď kamsi do písčin?

A nic už nezbývá než vysmívavý stín?

Je kámen tvrdý, zlý a mlčenlivý.
Je nepřítelem každému, kdo živý.
Pohni se, kameni, prokletý kameni!
Prosím a proklínám. Nic. Dusné mlčení.
Mučivá krása nocí. Úpalné vedro dne.
A nic se nepohne.

PROLOG

I.

Já slyšel mistra na varhany hrát.
A tóny hřměly, slavný vodopád,

do oken bily, mocných klenutí,
až vzbudili se světci nehnutí

a žehnali chrám v jemné graci.
Sen staletý ta hudba rozbití,

z ní všecko burácí: i duše svár,
touha a láска, zoufalství a žár.

Pak mistr odešel a zmlkly píšťaly,
chrámové sloupy samy zůstaly,

tu z temna přikradl se malý žák,
ministrant drobný. Used ubožák

na místo mistrovo. A ruka chvějící
potichu vytlukala stupnici,

zpod neobratných prstů zvučela
prostičká píseň, křehká, nesmělá.

II.

A přece ministrant, co plaše hrál,
byl v šeru chrámu aspoň chvíli král.

Když chvějně ťukal v prostor studený,
snad pocítil, že letí plameny,

že nad zemí se snáší k oblaku,
že slávu nebes nese ve zraku.

To není nápěv chabý, trhaný
... je vysoko... až jasné u brány

... a stačí vztáhnout dětskou pravici
a chytit může hvězdy hořící —

Ach, velká rozkoš, utajený vzlyk...
Snad za okamžik přišel kostelník,

s klíčem a smetákem, a v proudu ran
výsměšně srazil chlapce od varhan,

sehnal jej po schodech a v nádvoří.
A tam je chlad. A nic tam nehoří.

III.

Stesk nekonečný do všech nervů vnik.
I já jsem osamělý hudebník.

Ne virtuos, co běsy probudí,
žák jenom s plápoláním ve hrudi.

Kde mistři hráli, sedám k varhanám.
Je v chrámě tma a ticho. A jsem sám.

Noc hebkým šepotáním uspává.
Však venku teče řeka krvavá.

Já cítím ji, jak bije ve stěny,
nesmírný příval, těžký, plamenný.

Já cítím předků ruce duchové.
Jsem s nimi. Bdíte, dávní otcové?

Žár zhaslý rozjitřených staletí
zda může v šedé sloce zazněti?

Uslyším ještě dávných duší van?
Jsem ve tmě, v noci... doma... u varhan...

MONOLOGY JURY TŘANOVSKÉHO

I.

Je noc a černá tma a vítr naříká.
Otevřte, křeštané, a vpusťte poutníka!

Nic nechci od vás, nic, jen milosrdný kout,
Dopřejte chorým kostem chvíli spočinout!

A jste-li opravdě údy církve přesvaté,
snad pro mne v komoře kus chleba shledáte.

Pes zachumlaný jenom vyje ve skrýši.
Když mlčí srdce lidské, hlava neslyší.

Otevřte, křeštané, vždyť cesta byla zlá
vichřicí, zimou. Už je noha mdlá.

Křeštané, vaše vrata krytá řetězem.
Což také vaše srdce bitá železem?

Pro muka Kristova, jenž trpěl nevinný
a všecky objímal, i děvky, zlosyny!

Pro svaté poselství, jež nikdo nezradí!
Pro jeho velký slib, že všecko nahradí!

II.

Dík za ten kout, dík za chléb, hospodáři,
však hledíš na mne zkamenělou tváří.

Z ní zamrazí mne prosincová země.
Vím, že mi nevěříš. Co nalézáš teď ve mně?

Ne, nejsem voják, není u mne zbraně
a nejsem lupič, který nečekaně

přepadá dědiny a v jizby vniká
a s těžkým láním váže nešťastníka.

A za noci jsem cestu nevykonal,
bych sebral Postilu a kancionál.

Věř, křešane, zlé šalby u mne není,
ač za tmy jdu a v bídném přestrojení.

Jsem knězem Páně. Hlásám jeho slova.
A byl jsem strážcem stáda Ježíšova.

Buď jeho království nám uštědřeno!
A Jura Tranoscia moje jméno.

III.

Mám života běh krátce pověděti?
Též měl jsem domek svůj. A ženu, děti.

Nad hlavou střecha klenula se tichá.
Ach, teplý kout, kde volněji se dýchá!

Dnes rozbit jsem a potřen. Rány hromů
soud Boží hlásají. A kam je: domů?

Hněv Boží železnými bil nás pruty.
Jsem jabloně kmen v půli rozštípnutý,

ne – jenom list, co na větvích se třese,
ne – jenom dým, když oheň rozžehne se,

ne – pleva lehká, kterou vítr žene,
ne – jenom jméno smutné, povržené.

Jsem ten, kdo byl a snad už ani není.
Do čela vpáleno nám: Ponížení.

Tak já a všichni, kdož se křešan zove.
A celá země v noci prosincové.

IV.

Sen prchavý je v slovech podán zcela:
Když lípy voněly a Bečva zašuměla,

hlas dětí jasný volal ve dny naše,
hlas Konstantina, Maří, Eliáše.

Když bouře světem láme, vítr hvízdá,
ubohá ptáčata, co padnou z hnízda...

... noc nesmírná se na svět valí ledná...
i děti mé tři ptáčata jsou bědná...

Však velká milost Páně ukonejší:
za děti mrtvé v noci nejčernější

dal syna čtvrtého, dal Samuele...
s ním moje choť dlí v lesní chýši ztmělé,

s pokladem sladkým... Já se toulám světem,
za chotí ztesknělý a za dítětem,

podobný třaslavému na zdech stínu —
Nadarmo hledám novou domovinu.

V.

Zas chodím krajinou, z níž vyrostl můj rod.
Je rod můj vypleněn a pohřben do temnot.

Zahrádko utěšená, bylas domovem!
Zahrádko utěšená, teď jsi hřbitovem!

Jdu černou pěšinou a cítím kameny.
Ach, chtěl bych nalézt aspoň trávník zelený,

co těžce tvoji hlavu, otče, pokrývá,
co tvoje srdce tíží, matko pečlivá!

Už nikdy nenajdu jich. V noc se mění den.
Dům předků poctivých je bídně vypálen,

jak soldáti se hnali cestou do Uher.
Tam rostli synové, to teplé hnízdo dcer,

tam vnuček se batolil, když nová ratolest
vyrostla z haluzí... Tam tma a plíseň jest.

Kus ohořelých zdí... a ztrouchnivělý trám...
Já, psanec ubohý, je v pláči objímám.

VI.

V těch místech kletých mohu pobýt málo.
Je navždy v popelu, co kdysi hřálo.

Smutnými dědinami voják protáh.
Já půjdu stezkami a po samotách.

Tam na té pěšině — jak hořko z všeho! —
jsem potkal večer muže podivného.

Byl vetchý, starý, tma si v oči sedla
a kalná bída za ruku ho vedla,

dech bezzemků mu šedé vlasy provál,
v zem hleděl, těžce v půdu našlapoval.

Ze země vyrván, této chvíli ztracen,
a přece nespasen a nebi nenavrácen.

Ten pohled udeří mne. Znám ty rysy,
je v jiném ozáření zřel jsem kdysi

v šumu a vzruchu, v smíchu rozjásaném.
Znám tebe, starče, byl jsi naším pánum.

VII.

Byls někdy pán. Byls mocí svojí jist.
Co cítili jsme? Závist, nenávist.

Nejednou udeřils nás do tváří.
To divné světlo v očích zazáří.

My zapomněli jsme. A ty jsi rost.
My sloužili, jak byla povinnost.

Včerejšek zabit je, vše jiné dnes.
Tys ubožší, než za dědinou pes.

Každý ho s křikem žene ze dveří,
ten spílá tvrdě, jiný udeří.

Podivně času běh se obrací:
Ty psanec jsi a my jsme žebráci.

Tvou bídu vidím. Jas v ní nesvitne?
Je těžko míti srdce soucitné

a těžko míti srdce kamenné.
Těžko říc: ano. Těžko říci: ne.

VIII.

I k zámku zašel jsem, co vládl kraji.
Teď šeré stíny se jen zadívají

do oken rozbítých a do komnaty,
kde se stěn kdysi volal přepych zlatý —

Na panském dvoře rostou keře husté,
je spálen čeledník, jsou sýpky pusté.

Je kaple rozbita. Jen vítr sténá.
A slavná krypta rodu pobořena.

Tam spali mrtví v slavném stínu hrobky,
tam pýcha země skryta pod náhrobky.

I oni byli ze sna probuzeni.
Už není pýchy, vzácných hrobů není

zámeckých pánů, paní, syna, dcerky.
Surová ruka rvala z rakví šperky

a rozbíjela kámen mramorový.
Svět starý mrtev. Rodí se svět nový.

IX.

Je sladko žít a těžko zemříti.
Však dobře mrtvým, že už necítí,

že necítí, čím hoří životy,
že necítí už lidské hodnoty,

slávu a hloubky, zákony a meč,
kázání hříšným, zdobnou chvalořeč.

Tvář mrtvých zla ni dobra nechová.
A dobrě soše, že je kovová.

Když mušketýr jí plivne do očí,
z těch zřítelnic žár palný neskočí,

když nádeník ji tříští kladivem,
nevzplane v rozechvění hněvivém

a rozmachem tu ruku nezlamí.
Jen živí jsou vší hanby vědomi,

jen živí, ale mrtví lidé ne.
Na věky mlčí sochy znectěné.

X.

A jiné setkání, kdy duše sténá:
Ne, není klam to, paní urozená,

jež dárkyní jste byla přelaskavou,
když dětské sny mou prochvívaly hlavou....

Ne, zraky vaše nezastřela chmura,
jsem Tranoscius, jsem ten synek Jura,

jež hýčkala jste, dítě bělovlásé...
Teď hochu cesta trním rozvírá se

jak vám a všem... Však jaké světlo kmitá
se vaší tváří? Jaká vráska vryta

a jaká slova trhaně se lámou?
Mluvíte řečí tajemnou i známou...

Probůh, má paní vzácná, jaká síla
teď hráze rozumu vám prolomila

a jakým plamenem jste ošlehána?
Jste hlasem temnoty? Jste mluvčím Pána?

XI.

„Já viděla, jak rodný vzplanul dům.
Má kolébka v šanc dána plamenům!

Do oken bijí ptáci kovoví
a zobcem rozrážejí trámoví.

Už v trosky padá rozložitý krov.
Což slza poví, tam kde není slov?

A stín když roste v kraji ztesknělém,
co bylo životem, je popelem.

Horoucně prohrabuji hromady,
tam byly šperky mé a poklady.

Nic nehledám — jen zlatý medailon.
Tam obraz byl. A s něho hleděl on,

můj zbloudilý syn, láska ztajená,
nejsladší rozkoš, radost bez jména.

Však obraz zcela sžehly plameny.
Letě do trosek zas, plíšku bezcenný!“

XII.

I já mám medailon, je zlatý, spanilý.
Na hrdle předkové jej dávní nosili

a s ním i vycházeli z rodné strany.
Je divnou dovedností malovaný,

tam duši malíř uměl zachytiti.
Ač barvy zašlé, přece hefce svítí

v poledním slunci. Na srdci jej skrývám
a tiše, vroucně na malbu se dívám,

když noha znavená se vleče stěží
a širý kraj jak v ustrnutí leží.

V kořání stromů, někde na pasece,
ubohý vyhnaneč a boháč přece,

svou skrývám tesknotu a tiším bědu
... a obrázkem se těším po pradědu.

Na srdci plameny se velké vznítily.
Ne, to jen medailon, můj zlatý, spanilý.

XIII.

„Přijd, těšiteli v tesknostech...“

Cit. sankt.

Ve chvílích zkoušek, kdy duch poklesá,
tím slavněji se klenou nebesa,

neb vím, že v nich je štít a ochrana
a záruka, že hledím do rána,

neb vím, že v nich je Soudce veliký,
nad běsy mocnými a hříšníky.

Kéž slovo Tvoje zemi ozáří!
Přijd, Pane, v nemoci náš lékaři,

když smrti stín si ve dny naše leh,
přijd, Pane, těšiteli v tesknostech,

přijd, Pane, pošlapaných naděje,
když v základech se země zachvěje,

přijd, Pane, sílo těch, kdož lehli v prach,
přijd, učiteli jasný v mráketách,

přijd, živote, když v slzách hyne hlas!
Jsi naše jistota a bezpečí a hráz.

XIV.

Ty, věčný Pane, umíš v lidských srdcích čísti...
To zapřít nemohu: jsem churav nenávistí.

Jsem churav nenávistí, která duši týrá.
Jsem churav nenávistí, která neumírá.

Hle, oči přivíram, však plno šípů vbodne
se v moje srdce ubohé a nesvobodné.

Já vidím tolík běd a tolík utrpení,
krvavá řeka pode mnou se pění,

já vidím s každé strany hrozné oči vlčí
a krev má křičí už, ač ústa ještě mlčí.

A vstávám zkormoucen a šedou pěnou zrosen —
ta bolest kalí mne a olupuje o sen.

Já vím: Tys příkaz vložil do věčnosti celé:
Milovat budeš i své nepřátele.

Ach, Pane, zvážit můžeš všecky skutky lidí.
Má ústa praví: Miluj. Srdce nenávidí.

XV.

V rozpacích couvám, pane děkane.
Jak uchopit se ruky podané?

Jak přestoupit smím toho domu práh?
Vždyť vy a já... nač kroužit v myšlenkách?...

My k rozdílnému spějem zákonu,
různému věrni religionu.

Váš kostel hrad je mocně vypjatý
a na mou hlavu prší mandáty.

Vy smějete se... já jdu blíž a blíž...
Vy voláte už: „Juro, nevidíš?“

Ach, poznávám... to dávný už je den,
kdy společně jsme vsedli do škamen

a víru měli společnou i řád:
jít k službě Páně pokorně a rád...

a teď jsme spolu — oči nevěří —
u domu panského a u dveří.

XVI.

Bratry jsme byli v stejném plápolu.
Teď, druhu dávný, zveš mne ke stolu.

Já psanec, hostem pana děkana!
Tys bohat, vidím. Jídla vybraná.

Mé roucho neprohlížej. Žebrák jsem,
hubený žebrák, bitý ortelem.

Ach, nediv se: jsem zmaten chvílí tou.
Svět dal ti dary měrou vršitou.

Vím: tebe minul osud neblahý,
vidím to ze stěn, vidím z podlahy.

Radostně chytily pěnu života.
V tvých očích úsměv, v slovech jistota.

A tak mi pravíš: „Zdvihni plnou číš,
svět krásnější je, pohled vyjasníš.

I propast největší se překlene.
Hle, jako krev je víno červené.“

XVII.

A tak mi pravíš: „Druhu, Juro můj,
má slova rozumná si pamatuj!

Jsi pošetilý, srdce dětinné.
A pošetilec jistě zahyne.

To není zrada, že jsem jinde dnes.
Tvor nemoudrý by tíhu kletby nes,

a řád-li zvrácen, blázen slouží mu.
Být bláznem nechci. Já jsem při Římu.

Když mocnosti dvě spolu zápasí,
tu silnější má duše vzala si,

neb jiné rozhodnutí nezbývá:
věc silnější je vždycky pravdivá.

Se slabším nejdu v bludné zámezí..
Jdu se silnějším, neb ten zvítězí.

Ty s věcí ztracenou chceš zahynout.
A proto, Juro můj, jsi smutný bloud.“

XVIII.

„Jsi, Juro, bloud. Chceš zvrátit času běh.
Řeč moudrá: Na pevný se zachraň břeh.

Zas budeš bloudit lesy, pustinou?
Zas dráby čekat každou hodinou?

Je dusné jaro, které omámí,
však poselství už vane břízami,

že v krátký čas se jitro narodí,
co novou slávou světy obrodí,

že nové, silné vzklíčí osení.
Nač pravíš mi: „Bůh všecko promění“?

Ne, Juro můj, ty hlavo neblahá,
Bůh rozumnému jenom pomáhá.

Až bouře vniknou v každé závětří
a blesky švihnou — zda tě ušetří?

A vysmívavý z černých mraků hvizd
čím vysměje se? Žes byl tolík jist?"

XIX.

Spí slavný děkanský dům ve stínu.
Mám darem rady, darem hostinu.

Sám pod hvězdami, slavnou oblohou
utišit toužím hlavu ubohou.

Zahradou chodím, šumí větvoví,
však strom to spasné slovo nepoví.

A sám se táži steskem opilý:
Jen za bláznovství trpím, omyly?

A proto nesu hořkou noc a dny,
že změnit tvář jsem málo ochotný,

že příkazy má víra nezломí,
že nezdrtí, co svaté bylo mi,

že není víry, není jistoty,
že kolotáním naše životy?

Že všecko to je čiré bláznovství,
co jako plamen v hlubině se chví?

XX.

V čas, kdy je vinou: být i viděti,
je moudrost pro muže i pro děli?

Ach, oči mít, jež mocným ohněm žhnou,
a ústa mít, jež mlčet dovedou.

Ach, uši mít, jež všecko zachytí,
a ústa mít, jež nelze zlomiti.

Ach, srdce mít, jež plamen promění,
a ústa mít, jež kryje kamení.

A přece nyní slavnější zní hlas
v mé těžké hrudi: Pokušení čas

jen nevolnické srdce zotročí
a těžkým stínem lehne do očí.

Hlas volá svatý, věčné znamení:
Vy chudí duchem, blahoslavení —

Mou slyšte moudrost, pane děkane:
Je blázen Jura. Bláznem zůstane.

XXI.

Ten bratr věrný, jenž mne vyved teď
a kynutím jen dává odpověď,

tam o půlnoci přivádí mne znova,
kde nes jsem sladkost slova Ježíšova,

v tmách vede ulicemi Mezříče.
Můj krok je slídivý krok lopiče,

jenž přiblíží se za noci a chladu.
Ne, statku nechci, duší nepokradu!

Však přec se srdce steskem zachvěje:
Mezříč a Krásno, lásko, naděje!

Ó, znám vás, domy, hledím v okna vaše,
vy drobné chalupy, co spíte plaše,

vy štíty tam, kde vládne nový pán,
jenž důstojenstvím skvělým znamenán —

Snad za zradu? Ne, čin ten věrnost sluje.
A bratr šeptem takto ukazuje:

XXII.

„Hle, otče, domy ty, kde pýcha jest...
Však divná chodí celým městem zvěst,

že hluboká noc těžké stíny rodí,
vždyť stíny předků dosud městem chodí.

V půlnoci zříme přízrak zakrytý,
jak v okna hledí nebo ve štíty.

Snad staří sousedé to chodí v taji
a na rathouz se také podívají.

A přiběh purkmistr, byl divný děs a chvat:

Je třeba strašidla ta zaklínat!

My lépe vidíme a více víme
a praotcům už málo rozumíme.

Nechceme stínu. Oni noc, my den.
Ať ulehnnou si znovu pod kámen!

Ve jménu Otce... Nikdo slovo neví,
ať stíny praotců se neobjeví?“

XXIII.

Všem utištěným druhem hory jsou.
Dnes odpočívám v lesích pod Lysou.

Je nekonečné hoře člověka.
Z nesmírných hloubek ticho přitéká,

v něm vykoupe se srdce zraněné
a nad hlavou se nebe rozklene,

vysoké, jasné. Lehký mraků spěch...
pták ve větvích... i rozechřátý mech...

Kde válek zuření, ječící polnice,
kde pole rozrytá, spálené vesnice?

Kde smutek hřbitovů a prázdných hnízd?
Kde lidská šelma jdoucí pro kořist?

Hloubky a ticho, vlídné vanutí,
prameny, stromy, nebes klenutí...

Hora tě objímá a přikryje.
Jen člověk zradí. Člověk zabije.

XXIV.

V temnotách horských, v nočním zášeří,
jsme sílili se Páně večeří.

Náš pokorný hlas zazněl do ticha:
chléb byl nám dán a víno z kalicha.

Pobožný hlouček klekl do mechu —

tak putovali hledat útěchu

ti věrní, kdož se skryli do lesů,
do horských chat a ve stín útesů.

Písnička zazněla, žel, tlumená.
Jak zachvěla se stromů temena,

jak srdce naše výš se pozdvihla,
jak radost plnila nás nestihlá!

A v chvíli té, když píseň dozněla,
měsíc si usedl horám do čela

a jeho světlo v dol se uklání.
To bylo, Pane, Tvoje žehnání.

XXV.

Dnes den je poslední, co doma jsem.
A za hodinu budu cizincem.

Jen tento les když noha překročí
a zachmuřené mine úbočí,

už budu domovské své země prost
a v cizí zemi prosit o milost —

Domovská země kůrku nedá mi,
mne bije železnými ranami

a srdce rve mi z hrudi... Pane náš,
jenž na dno dějů mocně prohlédáš,

Ty vidiš: jak jsme mdlí a zmámeni,
posil nás nyní v chvíli loučení,

posil nás, posil! Vždyť jsme hlouček Tvůj!
A veliké nás víry nezbavuj:

Zas přelomí se ruka kovová!
Zas uvidíme střechy domova!

EPILOG

Chudobný kostel na půvabné stráni.
Je chudobné i stádce Beránkovo.
Zde znělo kdysi tiché požehnání
i měkká útěcha i slavné slovo.

Krok lidí v rosách nenávratně mizí.
Stín minula se do kamene ryje.
Kdo chodí kolem mne, jsou cizí, cizí.
Tvou stopu cítím, Juro Tranoscie!

Snad ještě stejná šumí borovice,
snad stejný pramen vlaží zemi rodnou,
jak tenkrát, když šli věrní zpívajíce
Tvou píseň, pastýři, tu na rozchodnou.

Ted' držím starou ohmatanou knihu,
ten kacionál, nad vše velký statek,
s ním, dědové, jste unesli svou tíhu,
sten otců utkvěl na nich, slza matek.

Neumím zpívat melodie jejich,
syn pozdních věků jsem už nalomený.
Nemám ten kahan, zhas mi ve závějích,
na cestách vypadě poklad vzácné ceny.

Však přec mi dýchá plamenná ta víra,
jež lidskou třtinu na železo mění.
Je věčný rád, jenž nikdy neumírá,
a v něm je spása, v něm je zatracení.

Nad pomíjivým, kolotavým žitím
je Hospodin, náš soudce věčný, jistý.
Já jeho slova z písni starých cítím —
a musím políbit ty staré listy.

Krok lidí v rosách nenávratně mizí.
Stín minula se do kamene ryje.
Kdo chodí kolem mne, jsou cizí, cizí.
Tvou stopu cítím, Juro Tranoscie!

Poznámka autorská

Tyto monology vznikaly v těžkých válečných letech; chtěly být výrazem jejich bolestí, úzkostí, nadějí i víry. Stín dávného vyhnance ze Slezska třásl se nad těmi verši: postava z minulosti se stávala symbolem současných dní. Rozumějte: symbolem; neboť tento básnický Jura Třanovský má jen některé rysy Třanovského historického. Tak se musí chápat symbolicky i jeho věrnost ve zděděné víře: pokušení Jury Třanovského v letech válečných se netýkalo ani tak náboženství toho či onoho, ale bylo pokušením mravním.

Vojtěch Martínek

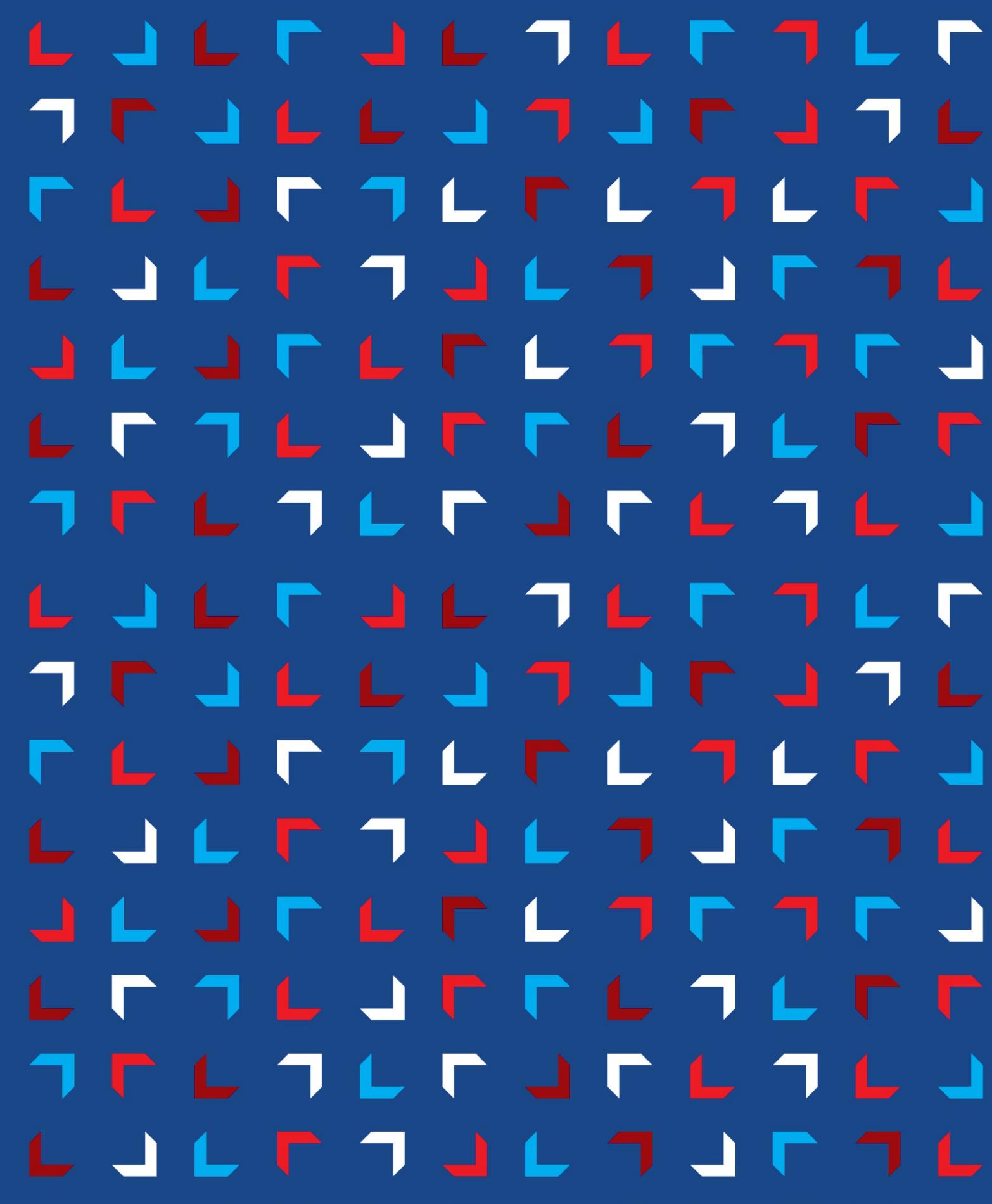
Monology Jury Třanovského

Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, příspěvková organizace

Ostrava, 2020

Vydáno jako elektronická verze 1.0 knižního vydání z roku 1946.

ISBN 978-80-7054-176-7 (pdf)

www.svkos.cz